

Анотація навчальної дисципліни
Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки
«Екологічний менеджмент і аудит»

I. Основна мета засвоєння курсу аналіз функціонуючих систем менеджменту, оцінка екологічної результативності підприємства, підготовка планів і розробка екологічних програм на підприємстві, запровадження систем екологічного менеджменту і оцінка їх результативності та ефективності, формування принципів, методів та підходів для організації екологізації виробничих процесів та випуску екологічно чистої продукції.

II. Місце навчальної дисципліни у програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності). Екологічна експертиза, природоохоронне законодавство та екологічне право

III. Завдання дисципліни. Головними завданнями дисципліни є формування комплексу знань в області принципів раціонального природокористування; набуття навичок аналізу стану навколишнього середовища регіону і підприємства; формування принципів, методів та підходів для організації екологізації виробничих процесів та випуску екологічно чистої продукції.

IV. Основні результати навчання та компетенції, які вони формують.

Компетенції:

1. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.
2. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.
3. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

Результати навчання:

1. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.
2. Компілювати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.
3. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.
4. Формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.
5. Пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

Короткий зміст дисципліни.

Тема 1. Сутність та значення дисципліни. Особливості дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит». Мета, предмет та завдання курсу. Зв'язок з іншими дисциплінами. Основні методи вивчення дисципліни. Понятійно-термінологічний апарат дисципліни Дослідження специфіки основних понять «екологічне управління», «екологічний менеджмент», «екологічний аудит». Становлення та розвиток системи екологічного менеджменту. Передумови сталого розвитку економіки підприємства. Сутність стратегії сталого розвитку. Навколишнього середовища та його можливості і небезпеки для розвитку підприємств. Переваги та структура системи екологічного менеджменту. Передумови формування СЕМ в Україні. Законодавчо-регулююча база екологічного менеджменту в Україні.

Тема 2. Основні стандарти екоменеджменту. Історія виникнення стандартів екологічного менеджменту. Особливості Британського стандарту. Переваги і недоліки ЕМАБ. Характеристика 180. Державні стандарти України. Впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві. Розробка, впровадження і моніторинг дотримання процедур. Стадії екологічного менеджменту на підприємстві. Розробка і ведення документації. Моніторинг в системі екологічного менеджменту і виробничий екологічний моніторинг.

Тема 3. Планування екологічної діяльності підприємства. Мета, завдання планування та вимоги до них в контексті системи екологічного менеджменту. Основні рівні планування.

Сутність стратегічного планування. Оцінка факторів внутрішнього середовища підприємства (питоме споживання надзвичайно небезпечних речовин, питомі обсяги рециркулюємих матеріалів і реагентів, питомі викиди і скиди забруднюючих речовин, питоме утворення відходів, питоме накопичення відходів на території промислової площадки, питомі обсяги перероблюючи і використовуючи відходів). Оцінка факторів зовнішнього середовища підприємства. Фактори середовища безпосереднього впливу: державні органи, населення, громадські рухи, виробники, постачальники. Фактори опосередкованого впливу середовища НТП, стан економіки, соціально-культурні фактори, міжнародні події, політичні фактори. Методи планування. Система екологічних показників. Особливості функції організації. Суть функції організації. Види організаційних структур управління. Основні типи та структури системи екологічного менеджменту. Проектування організаційної структури підприємства. Вимоги до організаційної структури управління. Основні принципи проектування організаційної структури управління організацією. Роль менеджера-еколога на підприємстві. Роль кадрової служби в реалізації екополітики підприємства.

Тема 4. Комунікації в системі екологічного менеджменту. Інформаційне забезпечення екологічного менеджменту. Поняття інформації, її види. Інформаційне забезпечення природоохоронної діяльності. Розвиток інформаційної системи і внутрішньої екологічної звітності організації

Тема 5. Оцінка ефективності екологічного менеджменту. Поняття ефективності екологічного менеджменту. Критерії результативності екологічного менеджменту. Види ефективності. Сутність поняття екологічної, соціальної і економічної ефективності в галузі природоохоронної діяльності. Контроль системи екологічного менеджменту. Контроль, його суть та основні функції. Види контролю. Критерії ефективності контролю. Основні вимоги до екологічного контролю. Контроль і корекція системи екологічного менеджменту.

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу. Кафедра екології факультету природничо-географічної освіти та екології: викладач Красільнікова Т.М.

VI. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу.

На вивчення дисципліни відводиться 90 години (3 кредити ЄКТС), з яких: лекційних – 12 год., практичних – 12 год., самостійної роботи студентів - 66 год.

VII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни.

Екологічний аудит: Посібник з екологічного менеджменту і екологічного аудиту/ В.Я.Шевчук, Ю.М.Саталкін, В.М.Навроцький та ін. - К.: Символ Т, 1997.- 221с

Екологічний менеджмент: Навч. посібник / За ред.. В.Ф.Семенова, О.Л.Михайлюк.- К.: Знання, 2006.- 366 с.

Кожушко Л.Ф., Скрипчук П.М. Екологічний менеджмент.- К.: ВЦ «Академія», 2007.- 432 с.

Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Основи аудиту. - Львів: Новий світ, 2000.- С.500.

Кулик Р. Екологічний аудит та необхідність його впровадження // Наукові записи. – Вип. 15. - 2006

Шевчук В, Білявський Г., Саталкін Ю, Навроцький В., Мазуркевич О. Основи професійного навчання державних службовців і управлінського персоналу з екологічної політики і управління. - К.: Геопринт, 2002

Шевчук В, Саталкін Ю, Навроцький В. та ін. Модернізація виробництва: системно-економічний підхід. К.: Символ-Т, 1997

VIII. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання 2-х модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, тести.

Підсумковий контроль: залік у III семестрі.